

**MINISTER
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ**

Jolanta Fedak

DSZ.I.070- 12502 /MS/08

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wplynęło dn..... 17. 12. 08.....

nr..... 7536..... podpis..... Borusewicz

Warszawa, dnia 16 grudnia 2008

18. 12.

3074

**Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu RP**

Szanowny Panie Marszałku,

W związku z Pana wystąpieniem z dnia 17 listopada 2008 r., znak: BPS/DSK-043-1052/08, w sprawie tekstu oświadczenia Senator Janiny Fetlińskiej (PiS) złożonego podczas 21 posiedzenia Senatu RP w sprawie Umowy o zabezpieczeniu społecznym między Rzeczpospolitą Polską a Stanami Zjednoczonymi Ameryki, podpisanej w Warszawie dnia 2 kwietnia 2008 r., poniżej przekazuję stanowisko w tej sprawie:

Teza 1 „Świadczenia emerytalne nabyte w Polsce i poza jej granicami powinny podlegać systemowi totalizacji tylko wtedy, gdy w USA lub w Polsce dana osoba nie uzyskała wystarczających okresów do otrzymania świadczeń w jednym kraju lub w obu krajach albo gdy zsumowanie okresów byłoby korzystniejsze”

Teza 4 „Warunkiem podstawowym umowy powinno być również ustalenie stron, że strona amerykańska odstąpi od potrąceń z emerytur amerykańskich z tytułu uzyskanych świadczeń emerytalnych w Polsce”

Obowiązujące w USA postanowienia ustawy Windfall Elimination Provision (WEP) przewidują zmniejszenie wysokości pełnej amerykańskiej emerytury lub renty inwalidzkiej osobie, która:

- osiągnęła wiek 62 lat życia po 1985r.,
- ma prawo do pełnych świadczeń amerykańskich za okresy ubezpieczenia przebyte w USA w wymiarze co najmniej 10 lat (ale krótszym niż 30),
- nabyła prawo do pełnej emerytury lub renty za okresy zatrudnienia, z tytułu którego nie zostały odprowadzone składki na ubezpieczenie społeczne do systemu amerykańskiego (Social Security), czyli np. z tytułu pracy na rzecz pracodawcy zagranicznego w innym państwie, np. w Polsce.

Powyższa regulacja odnosi się nie tylko do osób uprawnionych do świadczeń emerytalno-rentowych z zagranicy, ale także amerykańskich obywateli, którzy z tytułu zatrudnienia na rzecz rządu amerykańskiego lub samorządu nabyli prawo do emerytury, co również powoduje obniżenie wysokości otrzymywanych przez nich świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Przepisy WEP wyłączają natomiast stosowanie redukcji wysokości amerykańskich świadczeń, takich jak: renty rodzinne, częściowe emerytury i renty, a także świadczenia przyznane osobom, które opłacały składki na zabezpieczenie społeczne w USA przez okres co najmniej 30 lat, a ich wynagrodzenie roczne nie było niższe niż określone dla poszczególnych lat kalendarzowych.

Obniżenie wysokości amerykańskiej emerytury lub renty nie polega na automatycznym odejmowaniu kwoty otrzymywanego świadczenia z zagranicy od kwoty świadczenia amerykańskiego lecz obniżeniu ulega wskaźnik procentowy, służący do ustalenia pierwszego poziomu świadczenia, przy czym obniżenie takie nie może przekroczyć połowy pobieranego drugiego świadczenia. Jak wyjaśniła Strona amerykańska, świadczenia z zabezpieczenia społecznego mają na celu zastąpienie tylko pewnego procentu zarobków pracownika, osiągniętych w okresie przed przejściem na emeryturę. Sposób wyliczenia wysokości świadczenia jest tak ustalony, by pracownicy o niższym przeciętnym wynagrodzeniu otrzymywali wyższą stopę zastąpienia niż pracownicy o wysokich zarobkach.

Obniżanie przez instytucję amerykańską kwoty pełnej amerykańskiej emerytury lub renty w przypadku, gdy emeryt lub rencista pobiera jednocześnie podobne pełne świadczenie z innego państwa, nie wynika z dwustronnej polsko-amerykańskiej umowy o zabezpieczeniu społecznym. Obowiązek obniżania wysokości świadczeń - w przypadku zaistnienia określonych okoliczności - wynika wprost z prawa amerykańskiego, tj. Windfall Elimination Provision (WEP). Przepisy te mają zastosowanie do wszystkich osób, które pobierają dwa pełne świadczenia, i to bez względu na obywatelstwo świadczeniobiorcy oraz miejsce jego zamieszkania.

Oczywiście polscy negocjatorzy starali się w czasie negocjacji przekonać stronę amerykańską do zawarcia w umowie przepisów wyłączających działanie przepisów WEP, jednakże Strona amerykańska odmówiła wyjaśniając, że regulacje dotyczące obniżania wysokości świadczeń nie mogą być wyłączone poprzez postanowienia tego typu umów. Wynika to z faktu, że dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym zawierane przez USA nie mają dla USA charakteru traktatu. W efekcie oznacza to, że przepisy prawa amerykańskiego w dziedzinie zabezpieczenia społecznego mogą być zmienione wyłącznie w zakresie wskazanym przez to prawo, a ustawa o zabezpieczeniu społecznym, której część stanowią wyżej wspomniane przepisy WEP, nie przewiduje takiej możliwości. Dlatego też żadna dwustronna umowa o zabezpieczeniu społecznym zawarta przez USA nie zawiera takiego wyłączenia, co kilkakrotnie potwierdzała Strona amerykańska i na co wskazują teksty zawartych przez USA umów, a szczególnie ich opisy dostępne na stronie internetowej Social Security Administration: (http://www.ssa.gov/international/agreement_decriptions.html).

Na wyraźne życzenie Ministerstwa, Strona amerykańska pisemnie potwierdziła, że USA nie ma zawartej żadnej dwustronnej umowy o zabezpieczeniu społecznym, której postanowienia wyłączałyby stosowanie przepisów WEP, dotyczących obniżania wysokości amerykańskich świadczeń.

Ponadto trzeba zaznaczyć, że do osób pobierających pełną amerykańską emeryturę lub rentę i podobne pełne świadczenie polskie mają zastosowanie amerykańskie przepisy o obniżaniu wysokości świadczeń amerykańskich bez względu na to czy jest zawarta umowa dwustronna o zabezpieczeniu społecznym, czy też nie. Zasada ta w równym stopniu dotyczy obywateli amerykańskich, polskich, jak też obywateli innych państw i to bez względu na to czy USA łączy z tymi państwami stosowne umowy. W związku z tym umowa polsko-amerykańska nie będzie miała wpływu na sytuację osób pobierających pełną emeryturę lub rentę z USA oraz pełną emeryturę lub rentę z Polski, gdyż po jej wejściu w życie, tak jak obecnie przy braku umowy, będą miały zastosowanie przepisy WEP.

Wyłączenie stosowania, do polskich emerytów i rencistów, przepisów WEP dotyczących obniżania wysokości świadczeń, może nastąpić wyłącznie poprzez zmianę amerykańskiego ustawodawstwa. Dlatego też jedynym sposobem rozwiązania podnoszonego przez emerytów problemu jest kierowanie do amerykańskiego Kongresu wniosków o zmianę przepisów w tym zakresie. Pragnę poinformować, że w przeszłości również w Polsce obowiązywały tego typu przepisy antykumulacyjne, ale zostały one uchylone w stosunku do emerytur i rent zagranicznych w wyniku interwencji osób zainteresowanych. Przepisy tego rodzaju obowiązują nadal w stosunku do emerytur z różnych systemów (nie można np. pobierać

jednocześnie emerytury z FUS oraz emerytury rolniczej, mimo spełnienia warunków w obu systemach).

Teza 2 „Świadczenia nabyte w Polsce wolne od podatku powinny być przekazywane tam gdzie wskaże emeryt”

Teza 3 „Świadczenia emerytalne uzyskane za granicą nie powinny być opodatkowane w Polsce, gdyż pochodzą z uprzednio opodatkowanych dochodów”

Tezy dotyczą zakresu umów o unikaniu podwójnego opodatkowania, należą do zakresu właściwości Ministra Finansów, którego wyjaśnienia przedstawiam poniżej:

Podstawową zasadą obowiązującą na gruncie ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176 ze zm.) zwanej dalej updof, jest ustanowiona w art. 3 ust. 1 zasada powszechności opodatkowania. Zgodnie z tym przepisem, osoby fizyczne, jeżeli mają miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, podlegają obowiązkowi podatkowemu od całości swoich dochodów bez względu na miejsce położenia źródeł przychodów - jest to tzw. nieograniczony obowiązek podatkowy. Dlatego też osoba posiadająca miejsce zamieszkania na terytorium Polski jest opodatkowana od całości swoich dochodów bez względu na miejsce położenia źródeł przychodów, jak również niezależnie od okresu wykonywania pracy, z tytułu której otrzymuje obecnie świadczenia z zagranicy. Od zasady ustanowionej w ww. przepisie istnieją wyjątki określone w art. 21, 52 i 52a updof, które jednak nie dotyczą emerytur otrzymywanych z tytułu pracy wykonywanej uprzednio za granicą.

Kwestie związane z unikaniem podwójnego opodatkowania między Rzeczpospolitą Polską a Stanami Zjednoczonymi reguluje *Umowa między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a Rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki o uniknięciu podwójnego opodatkowania i zapobieżeniu uchylaniu się od opodatkowania w zakresie podatku od dochodu, podpisana w Waszyngtonie w dniu 08.10.1974 r. (Dz. U z 1976 r. Nr 31, poz. 178)*. Ww. Umowa nie zawiera szczególnych postanowień dotyczących emerytur i rent, z wyjątkiem otrzymywanych z funduszy publicznych z tytułu pełnionych poprzednio funkcji rządowych. W tym przypadku zastosowanie znajduje zatem art. 5 ust. 1 ww. Umowy, zgodnie z którym osoba mająca miejsce zamieszkania lub siedzibę w Umawiającym się Państwie może być opodatkowana przez drugie Umawiające się Państwo z tytułu dochodu pochodzącego ze źródeł drugiego Umawiającego się Państwa i tylko z tytułu takiego dochodu, zgodnie ze wszystkimi ograniczeniami zawartymi w niniejszej Umowie.

Dlatego też emerytury i renty podlegają opodatkowaniu w Stanach Zjednoczonych i w Polsce, z tym że zapobieganie podwójnemu opodatkowaniu następuje przez odliczenie podatku zapłaconego za granicą, zgodnie z treścią wspomnianej Umowy. Stosownie do treści art. 20 ust. 1 umowy oraz art. 27 ust. 9 updof, jeżeli osoba fizyczna posiada miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, podlega nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu, a umowa o unikaniu podwójnego opodatkowania nie stanowi o zastosowaniu metody wyłączenia z progresją określonej w ust. 8 tego art. - dochody zagraniczne łączy się z dochodami ze źródeł przychodów położonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. W tym przypadku od podatku obliczonego od łącznej sumy dochodów krajowych oraz zagranicznych odlicza się kwotę równą podatki dochodowemu zapłaconemu w obcym państwie. Odliczenie to nie może jednak przekroczyć tej części podatku obliczonego przed dokonaniem odliczenia, która proporcjonalnie przypada na dochód uzyskany w obcym państwie.

Metody zapobieżenia podwójnemu opodatkowaniu przewidziane w umowach o unikaniu podwójnego opodatkowania, których stroną jest Polska – w tym stosowana w umowie ze Stanami Zjednoczonymi metoda odliczenia proporcjonalnego – zostały wypracowane w

praktyce międzynarodowej OECD i odpowiadają międzynarodowym standardom. Ww. metody są powszechnie stosowane przez wiele innych krajów na świecie. Są one zgodne z obowiązującym prawem podatkowym, Konstytucją RP, prawem UE oraz orzecznictwem Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości.

Zastosowanie każdej z metod zapobieżenia podwójnemu opodatkowaniu przewidzianych w umowach o unikaniu podwójnego opodatkowania, w pełni zapobiega wystąpieniu podwójnego opodatkowania dochodów osiąganych przez rezydentów jednego z państw na terytorium drugiego państwa.

Ministerstwo Finansów pragnie również zauważyć, iż polskie przepisy podatkowe dokładnie określają tryb poboru podatku od emerytur i rent z zagranicy. Banki dokonujące wypłaty emerytur i rent z zagranicy są - jako płatnicy - obowiązane do poboru miesięcznych zaliczek na podatek (art. 35 ust. 1 pkt 1 updof), stosując przy tym postanowienia umowy w sprawie unikania podwójnego opodatkowania zawartej z krajem, z którego emerytury i renty pochodzą (art. 35 ust. 3 updof). Z drugiej strony prawo polskie nie ogranicza w jakikolwiek sposób swobody rozporządzania świadczeniem ustalonym przez polski organ rentowy (ZUS, KRUS). Osoba je otrzymująca może wskazać temu organowi miejsce, gdzie świadczenie ma być spełnione – nie wykluczając zagranicy.

Ponadto, odnosząc się do stwierdzenia o nie dopełnieniu obowiązku konsultacji ze środowiskiem polonijnym, pragnę uprzejmie wyjaśnić:

Ministerstwo podejmuje negocjacje umów o zabezpieczeniu społecznym z tymi państwami, w których potencjalna grupa zainteresowanych jest duża. Chodzi tu przede wszystkim o sytuacje, w których można mówić o licznej migracji między Polską a danym państwem lub, w których jest już zgromadzona liczna Polonia oczekująca na zawarcie takich umów. Zaspokojenie interesów tych grup osób jest traktowane jako priorytet w działaniach zmierzających do zawierania kolejnych umów w zakresie zabezpieczenia społecznego. Uwzględniając to kryterium - w ocenie Ministerstwa - należy uznać zawarcie umowy z USA jako szczególnie uzasadnione. Decyzja Ministra Pracy i Polityki Społecznej o wystąpieniu z inicjatywą podjęcia negocjacji polsko-amerykańskiej umowy (jak każdej tego typu umowy) uwzględniała oczekiwania społeczne w tym zakresie. Polonia zamieszkała w USA od wielu lat ze szczególną aktywnością i zaangażowaniem domagała się uregulowania polsko-amerykańskich stosunków w dziedzinie zabezpieczenia społecznego. Przed podjęciem decyzji o rozpoczęciu negocjacji do Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, ale także Rzecznika Praw Obywatelskich, marszałków obu izb Parlamentu, posłów i senatorów zwracały się osoby, skarżąc się że rząd polski nie zawierając umowy z USA uniemożliwia im uzyskanie prawa do tzw. częściowych emerytur i rent oraz otrzymywanie świadczeń amerykańskich w Polsce (renty rodzinne).

Wobec licznie kierowanej do Ministerstwa korespondencji w tej sprawie nie można uznać, że decyzja o zawarciu umowy z USA została podjęta bez uwzględnienia opinii Polonii amerykańskiej. Wręcz przeciwnie została ona podjęta w wyniku usilnych działań Polonii amerykańskiej na rzecz zawarcia tej umowy. Uwzględniono także liczne postulaty osób zamieszkałych w Polsce, które posiadając kilkuletnie okresy ubezpieczenia w USA nie nabyły prawa do świadczenia amerykańskiego.

Przedstawiając powyższe wyjaśnienia pozwalam sobie stwierdzić, że nie widzę uzasadnienia do wprowadzenia jakichkolwiek zmian w polsko-amerykańskiej umowie o zabezpieczeniu społecznym.

Z wyrazami szacunku